

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ТОВАРОЗНАВСТВО"
для студентів напряму підготовки
6.030507 "Маркетинг"
усіх форм навчання**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2016**

Затверджено на засіданні кафедри природничих наук та технології.
Протокол № 1 від 25.08.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач М. Ф. Савченко

Робоча програма навчальної дисципліни "Товарознавство"
Р 58 для студентів напряму підготовки 6.030507 "Маркетинг" усіх
форм навчання : [Електронне видання] / уклад. М. Ф. Савченко. –
Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 51 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни, її зміст за модулями й темами, вміщено плани лекцій і практичних занять, матеріали щодо самостійного та індивідуального засвоєння знань студентів та методичні рекомендації до їх оцінювання. Розглянуто загальні принципи й особливості визначення та дослідження споживчих властивостей товарів промислово-технічного призначення, їх ідентифікування, маркування та особливості експертизи споживчих характеристик товарів.

Рекомендовано для студентів економічних спеціальностей.

Вступ

Комерційна діяльність, її ефективність в умовах розвитку ринкових відношень, оптова торгівля та стимулювання збуту товарів потребують глибоких знань про їх характеристики та особливості просування товарів до ринку. Це, безумовно, неможливо без детального вивчення споживчих властивостей товарів як у побуті, так і на виробництві, а також без всебічного дослідження умов їх експлуатації.

Мета навчальної дисципліни: "**Товарознавство**" – формування у студентів теоретичних знань і практичних навичок, необхідних для визначення особливостей формування і прогнозування споживчої вартості продукції, яка характеризує корисні властивості товару, його конкурентоспроможність, а також на виробництві і на підприємствах різної форми власності цілеспрямовано вирішувати конкретні практичні завдання в галузі комерційної діяльності.

Залежно від предмета дослідження – товарної маси – товарознавство як наука визначає за напрямками дослідження товарів як товари промислово-технічного призначення, так і товари-засоби споживання (непродовольчі або продовольчі).

Надзвичайно важливе місце надається формуванню системного підходу до визначення поняття товару у торгівельному обороті. Робоча програма навчальної дисципліни передбачає проведення лекційних і практичних занять, а також обов'язкову самостійну роботу студентів, що буде сприяти кращому опануванню студентами навчальної дисципліни.

У лекційному матеріалі обов'язково надаються відомості про призначення та особливості використання різних груп товарів, матеріалів та виробів, а також ті зміни й доповнення, що пов'язані з розробленням нових товарів та зі зміною маркування традиційних.

Це досягається широким використанням різноманітної довідкової і нормативної літератури, рекламних проспектів та документів, демонструванням зразків різних виробів, наведенням прикладів практичного досвіду.

Самостійна робота, що здійснюється у більшості випадків у межах рефератів на конкретні або замовлені теми, дозволяє покращити наукову спрямованість навчального процесу та надає йому додаткової інформаційної підтримки.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Напрямок підготовки 6.030507 "Маркетинг"	За вибором		
Змістових модулів – 1		Рік підготовки		
		3-й	4-й	
		Семестр		
		5-й	8-й	
		Лекції		
		18 год	16 год	
Загальна кількість годин – 108		Освітній ступінь: бакалавр	Практичні, семінарські	
			26 год	16 год
			Самостійна робота	
	64 год		76 год	
	Вид контролю			
	залік			
		–	2 год	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання – 67 %;
- для заочної форми навчання – 36 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування знань і навичок, необхідних для визначення особливостей формування і прогнозування споживчої вартості продукції, яка характеризує корисні властивості товару, його конкурентоспроможність, а також на виробництві і на підприємствах різної форми власності цілеспрямовано вирішувати конкретні практичні завдання в галузі комерційної діяльності.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

засвоєння основних принципів обґрунтування різних видів господарських рішень, методичних підходів до аналізу ризику та управління ним;

оволодіння навичками самостійного здійснення аналізу, ідентифікації та оцінювання ризику з використанням комп'ютерної техніки та програмно-математичних комплексів.

"Товарознавство" – навчальна дисципліна, що вивчає споживчі властивості та споживну вартість товарів і чинники, що впливають на їх формування.

Об'єктом навчальної дисципліни є товари, що визначають їх споживчі властивості та споживну вартість.

Предметом навчальної дисципліни є споживчі цінності товарів, а також методи їх пізнання і забезпечення. Тільки споживча цінність робить продукцію товаром.

Теоретичною базою для вивчення навчальної дисципліни "Товарознавство" є технологічні й економічні знання, набуті під час опанування відповідно дисциплін "Системи технологій", "Мікроекономіка", "Економіка підприємства", "Маркетинг".

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі види занять розроблені відповідно до кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

основні завдання товарознавства;

показники й особливості визначення споживчих властивостей товарів;

загальні особливості класифікації товарів, її види;

основні відомості про методи оцінювання і ступені градації якості товарів;

значення та особливості стандартизації і сертифікації товарів в Україні та у світі, основні відомості їх проведення;

основні особливості інформаційного забезпечення товарів і їх ідентифікування;

найважливіші особливості збереження товарів, види тари та упаковки;

основні принципи організації торгівлі і торгівельного сервісу;

основні відомості про найбільш важливі групи товарів та товарознавчі аспекти формування і дослідження їх споживчих властивостей;

ВМІТИ:

визначати з позицій системного підходу і закону "Про захист прав споживача" найбільш важливі споживчі властивості товару (за походженням, конструктивні, технологічні та ін.);

визначати і застосовувати джерела технічної і нормативної інформації для здійснення операції приймання товару за ознаками кількості та якості, транспортування та збереження товару;

визначати споживчі властивості та напрями їх підвищення найбільш поширених товарів промислово-технічного призначення та засобів споживання;

проводити необхідні операції з обліку товарної маси та її урахування з визначенням типу дефектів та пошкоджень товару залежно від обставин його постачання, виробництва, зберігання та транспортування (з оформленням актів чи інших виробничих документів);

орієнтуватися в особливостях проведення експертизи й ідентифікування товарів;

орієнтуватися у показниках, що характеризують норми витрат та умови збереження товару під час транспортування та збереження;

визначати типові операції для зменшення товарних витрат у процесі зберігання та транспортування товару.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними **компетентностями**, що наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
1	2	3
ТЗ-1*	Визначати складові споживчої вартості і забезпечення безпеки товарів	Визначати асортимент та його структуру
		Визначати споживчі властивості товарів за товарною інформацією
		Визначати раціональні господарські рішення в формуванні асортиментної політики

1	2	3
ТЗ-2	Розробляти ефективні рішення для збереження споживчих властивостей товарів, зменшення товарних втрат	Визначати способи та інструменти для визначення споживчих властивостей товарів
		Забезпечувати необхідні умови для збереження споживчих властивостей товарів, зменшення товарних втрат
		Застосовувати методи експертних оцінок для визначення споживчих властивостей товарів
		Здійснювати оцінювання якості товарів на всіх етапах товароруку
		Прогнозувати споживчі властивості товарів та напрями зменшення товарних втрат від впливу чинників зовнішнього середовища
ТЗ-3	Здійснювати ідентифікування товарів та визначати їх якість	Ідентифікувати товари за місцем походження за товарної інформацією
		Визначати технологію проведення експертизи товарів під час приймання товару за якістю
		Визначати інтегральні показники оцінки якості товарів та їх документально оформляти в Актах експертизи
		Здійснювати оцінювання споживчих властивостей товарів з урахуванням факторів часу та особливостей товароруку та споживання

* Товарознавство.

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в табл. А.1 додатка А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль

Товарознавство товарів промислово-технічного призначення та засобів споживання

Тема 1. Предмет, мета і завдання товарознавства

1.1. Об'єкти і суб'єкти товарознавчої діяльності.

Історичні аспекти розвитку товарознавства. Роль товарознавства в процесах забезпечення споживчих властивостей на всіх етапах

товароруху. Виокремлення споживчих властивостей для товарної одиниці та партії. Споживчі комплекси.

1.2. *Класифікація як метод товарознавства. Кодування товарів. Товарознавча класифікація товарів.*

Значення класифікації під час ідентифікування товарів та визначення споживчих властивостей. Ієрархічний та фасетний метод класифікації. Класифікатори товарів. Види кодів та модуль коду. Кодування і товарна інформація.

1.3. *Асортимент товарів. Основні поняття. Класифікація асортименту товарів. Управління асортиментом.*

Асортимент та його структура. Промисловий і торгівельний асортимент. Новизна асортименту. Формування асортиментної політики.

Тема 2. Сертифікація і стандартизація та їх значення

2.1. *Обов'язкова і добровільна сертифікація.*

Організаційно-методичні принципи сертифікації. Сертифікати відповідності та якості. Технічні бар'єри у торгівлі.

2.2. *Стандартизація в товарознавстві.*

Нормативні документи. Їх значення та інформаційне супроводження. Основні положення закону "Про захист прав споживача".

Тема 3. Основні методи оцінювання і забезпечення якості та кількості товарів

3.1. *Номенклатура споживчих властивостей і показників.*

Якість товарів та показники. Дефекти товарів з позицій системного підходу. Основоположні чинники. Зберігаючі фактори. Тара і упаковка товарів.

3.2. *Технологічні стадії товарного оброблення.*

Формування споживчих властивостей товарів технологічними методами. Передреалізаційне оброблення товару.

3.4. *Післяпродажне обслуговування та споживчі властивості.*

Експлуатація та споживання. Товарні втрати, нормативні значення найбільш поширених товарів.

Тема 4. Засоби товарної інформації

4.1. *Види і форми товарної інформації.*

Вимоги до товарної інформації. Засоби товарної інформації. Товаросупроводжувальні документи.

4.2. Маркування.

Засоби маркування та особливості. Міжнародні символи на етикетках, тарі й упаковці товарів.

Тема 5. Загальні відомості про продукцію промислово-технічного призначення та її споживчі властивості

5.1. Принципи класифікації товарів промислово-технічного призначення.

Класифікація за призначенням, місцем походження. Асортимент товарів промислово-технічного призначення та особливості формування.

5.2. Основні відомості про споживчі властивості продукції та чинники, що сприяють її визначенню.

Фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики. Основні методи їх визначення.

Тема 6. Паливо і мастильні матеріали

6.1. Види палива та основні споживчі характеристики.

Загальні відомості, класифікація, маркування, споживчі властивості твердого, рідкого та газоподібного палива.

6.2. Приймання та збереження палива.

Умови зберігання, транспортування та запобігання товарних втрат.

Тема 7. Метали і металопродукція

7.1. Загальна класифікація металів і металопродукції.

Асортимент товарів промислово-технічного призначення та засобів споживання з чорних і кольорових металів. Чавун, чинники, що визначають його споживчі властивості, класифікація та основні марки, асортимент. Сталь, споживчі властивості, класифікація та основні марки. Інструмент для господарчих потреб, асортимент та оцінювання основних споживчих властивостей.

7.2. Формування споживчих властивостей технологічними методами.

Формування специфічних споживчих властивостей. Вплив температурно-швидкісних чинників на споживчі властивості. Захист від корозії.

7.3. Приймання, транспортування та збереження товарів.

Особливості приймання за якістю та кількістю. Умови постачання та зберігання. Основні контрольно-вимірювальні інструменти. Особливості транспортування та зберігання металопродукції.

Тема 8. Продукція неорганічної та органічної хімії

8.1. Асортимент товарів неорганічної та органічної хімії.

Пластмаси і хімічні волокна. Гумотехнічні вироби. Лако-фарбні матеріали.

8.2. Приймання, транспортування та збереження товарів неорганічної та органічної хімії.

Визначення чинників, що впливають на якість товарів та умови їх безпечного зберігання. Товарні втрати та їх запобігання.

Тема 9. Будівельні матеріали і продукція

9.1. Асортимент та основні споживчі характеристики будівельних матеріалів і продукції.

Природні та штучні кам'яні матеріали і вироби. Бетон і залізобетон. Силікатні матеріали і вироби. Азбоцементні матеріали і вироби. Полімерні матеріали. Теплоізоляційні матеріали. Скло і плавлені вироби. Керамічні товари. Деревина і вироби з неї.

9.2. Особливості приймання, транспортування та збереження будівельних товарів.

Особливості транспортування, приймання та збереження. Маркування товарів.

Тема 10. Товарознавство машин і обладнання

10.1. Машини й обладнання як наукоємні товари, їх асортимент та основні характеристики.

Машини та інструменти для виготовлення заготовок і виробів як товарної продукції. Зварювальне обладнання. Основні особливості будови. Основні вимоги під час приймання.

10.2. Основні вимоги під час приймання машин і обладнання.

Особливості приймання, збереження, постачання та транспортування. Особливості маркування машин і обладнання.

Тема 11. Допоміжне обладнання, комплектуючі вироби та засоби і вироби промислової автоматики

11.1. Асортимент товарів.

Підшипники, спеціальні складальні одиниці машин та транспортних засобів. Особливості класифікації та маркування.

11.2. Споживчі властивості товарів.

Формування споживчих властивостей товарів. Їх оцінювання. Запобігання фальсифікації. Правила консервації і збереження товарів. Умови приймання, збереження та транспортування.

Тема 12. Основні відомості про товарну експертизу

12.1. Види експертизи та особливості проведення.

Найбільш важливі чинники, що визначають якість, місце походження та виробника товарів. Типові похибки та дефекти під час ідентифікування товару.

12.2. Види фальсифікації. Товарна експертиза та особливості її здійснення.

Відмінності якісної і асортиментної фальсифікації, інформаційна фальсифікація. Ідентифікування товарів. Акти товарної експертизи.

Тема 13. Металогосподарчі товари

13.1. Асортимент металогосподарчих товарів та основні споживчі характеристики.

Особливості класифікації металогосподарчих товарів. Формування споживчих властивостей у процесі виробництва металогосподарчих товарів. Захист і декорування виробів.

13.2. Приймання, збереження та транспортування товарів.

Приймання за якістю та кількістю. Маркування металогосподарчих товарів.

Тема 14. Ювелірні товари

14.1. Ювелірні вироби, їх асортимент.

Вироби з ювелірних металів та коштовних матеріалів. Основні особливості маркування та ідентифікації.

14.2. Приймання, особливості реалізації та обміну.

Види дефектів. Особливості визначення якості ювелірних товарів.

Тема 15. Вироби з неметалевих матеріалів. Вироби з пластичних мас

15.1. Характеристика асортименту товарів із неметалевих матеріалів.

Основні технологічні процеси виготовлення та вплив на якість та декорування товарів.

15.2. Вимоги до якості виробів з пластичних мас.

Типові дефекти, причини їх виникнення. Маркування, пакування і збереження виробів з пластмас. Нові товари і формування їх споживчих властивостей.

Тема 16. Електропобутові товари

16.1. Асортимент електропобутових товарів та основні споживчі властивості.

Електропобутові товари та електронні вироби (телевізори, комп'ютери, годинники та ін.). Товарна інформація. Споживчі властивості та їх забезпечення.

16.2. Збереження споживчих властивостей під час транспортування та зберігання.

Чинники, що визначають збереження споживчих властивостей. Пакування та збереження товарних властивостей. Особливості реалізації та надання послуг.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як із робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни наведено в табл. 4.1.

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма				заочна форма				
	усього	у тому числі			самос- тійна робота	усього	у тому числі		
		лекційні	практичні	підготовка до занять			лекційні	практичні	підготовка до занять
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Змістовий модуль. Товарознавство товарів промислово-технічного призначення та засобів споживання									
<i>Тема 1.</i> Предмет, мета і завдання товарознавства. <i>Тема 2.</i> Сертифікація і стандартизація та їх значення	12	2	4	6	9	1	2	6	
<i>Тема 3.</i> Основні методи оцінювання і забезпечення якості та кількості товарів	12	2	4	6	10	2	2	6	
<i>Тема 4.</i> Засоби товарної інформації	10	2	2	6	8	1	1	6	
<i>Тема 5.</i> Загальні відомості про продукцію промислово-технічного призначення та її споживчі властивості. <i>Тема 6.</i> Паливо і мастильні матеріали	10	2	2	6	9	1	2	6	

Закінчення табл. 4.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>Тема 7.</i> Метали і металопродукція	14	2	4	8	9	1	2	6
<i>Тема 8.</i> Продукція неорганічної та органічної хімії. <i>Тема 9.</i> Будівельні матеріали і продукція	14	2	4	8	9	1	2	6
<i>Тема 10.</i> Товарознавство машин і обладнання. <i>Тема 11.</i> Допоміжне обладнання, комплектуючі вироби та засоби і вироби промислової автоматики	13	2	2	9	9	1	2	6
<i>Тема 12.</i> Основні відомості про товарну експертизу. <i>Тема 13.</i> Металогосподарчі товари. <i>Тема 14.</i> Ювелірні товари	10	2	2	6	10	1	2	8
<i>Тема 15.</i> Вироби з неметалевих матеріалів. Вироби з пластичних мас. <i>Тема 16.</i> Електропобутові товари	13	2	2	9	8	1	1	6
Разом за змістовим модулем	108	18	26	64	82	10	16	56
<i>Підготовка до заліку</i>								6
<i>Залік</i>					2			
Усього годин за модулем	108	18	26	64	84	64		40

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське

заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 5.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
Змістовий модуль. Товарознавство товарів промислово-технічного призначення та засобів споживання			
<i>Тема 12.</i> Основні відомості про товарну експертизу	<i>Тема семінарського заняття "Особливості проведення товарної експертизи":</i> 1. Фальсифікація товарів, її види та запобігання. 2. Особливості сучасного розвитку теорії та практики ідентифікації товарів	2	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [13; 18]
Усього годин		2	

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 6.1). Звертається увага на уміння студента до роботи у групах з використанням контрольньо-вимірального інструмента.

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Товарознавство товарів промислово-технічного призначення та засобів споживання	<i>Практичне заняття 1.</i> Ознайомлення з основними положеннями Закону про захист прав споживачів	2	Основна: [3; 4]. Додаткова: [6 – 13]
	<i>Практичне заняття 2.</i> Основні типи нормативних документів та класифікатори товарів	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [6 – 13]
	<i>Практичне заняття 3.</i> Вивчення структури і змісту сертифікатів відповідності	2	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [6 – 9; 11; 12]
	<i>Практичне заняття 4.</i> Основні відомості щодо особливостей оцінювання споживчих властивостей	2	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [5; 8; 9; 16; 21]
	<i>Практичне заняття 5.</i> Рідке паливо й особливості обліку	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [5; 9; 11; 14]
	<i>Практичне заняття 5.</i> Мас-тильні матеріали	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [6]
	<i>Практичне заняття 6.</i> Ознайомлення з контрольно-вимірювальними інструментами, приладами і методами їх використання в товарознавчій практиці	2	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [6 – 9; 11; 12]
4		Основна: [1 – 4]. Додаткова: [5 – 12]	

1	2	3	4
	<i>Практичне заняття 7.</i> Пластичні матеріали та товари з них	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [5; 8; 9 –12]
	<i>Практичне заняття 8.</i> Особливості декорування товарів зі скла та кераміки	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [8; 9; 11; 12]
	<i>Практичне заняття 9.</i> Маркування ювелірних товарів	2	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [8; 9; 11; 12]
	Колоквіум за змістовим модулем	2	
Разом годин за змістовим модулем		26	

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль

Товарознавство товарів промислово-технічного призначення та засобів споживання

Тема 3. Основні методи оцінювання і забезпечення якості та кількості товарів

Рівень 1. На митну територію України не була допущена партія посуду тайванського виробництва, незважаючи на наявність сертифіката відповідності ГОСТ-Азія. Митний орган послався на Закон "Про санітарно-епідеміологічне благополуччя населення". Якого документа не вистачало постачальникові для визнання сертифіката:

- а) митної декларації;
- б) сертифіката якості;
- в) копії контракту;
- г) гігієнічного сертифіката?

Як визначити термін дії сертифіката відповідності?

Яка різниця між сертифікатами відповідності і якості?

Які типи документів можуть використовуватися під час проведення експертизи виробів?

Рівень 2. Визначте, чи можливе приймання товару, якщо згідно з планом вибіркового контролю допустиму кількість штрафних балів на 100 виробів визначили як 55. Дані про види дефектів, їх кількість і величину штрафних балів за окремими дефектами наведені в табл. 6.2.

Таблиця 6.2

Вихідні дані

Вид дефекту	Кількість дефектів	Кількість балів за 1 дефект даного виду
А	18	2
Б	6	4
В	2	2
Г	14	3

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 67 % (64 години) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни. У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС містить: опрацювання лекційного

матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових індивідуальних та комплексних завдань) за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму); систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового заліку. Підготовка презентацій передбачає виконання завдань по імітації конкретних ситуацій при прийманні товару за якістю або кількістю, ідентифікацію товару, визначення типу дефектів, умов збереження товарів, визначення їх якості та споживної вартості.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань торгівлі та державного захисту прав споживача, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені в табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль				
Товарознавство товарів промислово-технічного призначення та засобів споживання				
<i>Тема 1.</i> Предмет, мета і завдання товарознавства <i>Тема 2.</i> Сертифікація і стандартизація та їх значення	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Сертифікація і стандартизація та їх значення"	2	Презентація результатів	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]

Продовження табл. 7.1

1	2	3	4	5
Тема 3. Основні методи оцінювання та забезпечення якості і кількості товарів	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання <i>самостійного завдання</i> "Показники якості, їх визначення"	6	Презентація результатів	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]
Тема 4. Засоби товарної інформації	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. <i>Самостійне опрацювання лекційного матеріалу:</i> 1. Види товарної інформації 2. Кодування товару	6	Презентація результатів	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]
Тема 5. Загальні відомості про продукцію промислово-технічного призначення та її споживчі властивості. Тема 6. Паливо і мастильні матеріали	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання <i>самостійного завдання</i> "Оцінювання споживчих властивостей"	8	Презентація результатів	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]
Тема 7. Metали і металопродукція	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання <i>самостійного завдання</i> "Оцінювання споживчих властивостей"	8	Письмова контрольна робота за темами 1 і 2	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]
Тема 8. Продукція неорганічної та органічної хімії. Тема 9. Будівельні матеріали і продукція	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання <i>індивідуального завдання</i> "Оцінювання споживчих властивостей"	8	Презентація результатів	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]

1	2	3	4	5
<i>Тема 10.</i> Товарознавство машин і обладнання. <i>Тема 11.</i> Допоміжне обладнання, комплектуючі вироби та засоби і вироби промислової автоматики	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання <i>індивідуального завдання</i> "Оцінювання споживчих властивостей"	8	Презентація результатів	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]
<i>Тема 12.</i> Основні відомості про товарну експертизу. <i>Тема 13.</i> Металогосподарчі товари <i>Тема 14.</i> Ювелірні товари	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання <i>індивідуального завдання</i> "Оцінювання споживчих властивостей"	10	Презентація результатів	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]
<i>Тема 15.</i> Вироби з неметалевих матеріалів. Вироби з пластичних мас. <i>Тема 16.</i> Електропобутові товари	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до <i>колоквиуму</i> . Підготовка презентації	8	Письмова контрольна робота за темами 1 і 2. Презентація результатів	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]
Усього за змістовим модулем		64		

Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Предмет, мета і завдання товарознавства

1. Назвіть об'єкти і суб'єкти товарознавчої діяльності.
2. Охарактеризуйте історичні аспекти розвитку товарознавства.
3. Яка роль товарознавства в процесах забезпечення споживчих властивостей на всіх етапах товароруку.
4. У чому різниця виокремлення споживчих властивостей для товарної одиниці та партії?

5. Назвіть споживчі комплекси.
6. Назвіть методи класифікації.
7. Назвіть приклади класифікаторів товарів.
8. У чому полягає значення класифікації під час ідентифікування товарів та визначення споживчих властивостей?
9. У чому різниця між ієрархічним та фасетним методами класифікації?
10. Що дає поняття асортименту товарів та його види?
11. Чим відрізняється поняття асортименту товарів від сортаменту?
12. Назвіть особливості управління асортиментом та формування асортиментної політики.

Тема 2. Сертифікація і стандартизація та їх значення

1. Як проводиться обов'язкова і добровільна сертифікація?
2. Назвіть основні організаційно-методичні принципи сертифікації.
3. Назвіть види сертифікатів та визначте різницю між сертифікатами відповідності та якості.
4. Як створюються технічні бар'єри у торгівлі?
5. Чим відрізняється стандартизація від сертифікації?
6. Назвіть основні види нормативних документів.
7. Охарактеризуйте структуру та основні положення закону "Про захист прав споживача".
8. Наведіть приклади застосування параметричних рядів для товарів типу інструмент, посуд, тара, взуття (розміри).
9. Які особливості геометричної і арифметичної прогресії використовують під час вибору параметрів виробів?
10. Назвіть переваги і недоліки рядів геометричної прогресії.
11. Чому і коли в Україні необхідно застосовувати стандарти ІСО і МЕК, у чому їхня подібність і розходження?

Тема 3. Основні методи оцінювання і забезпечення якості та кількості товарів

1. Яке визначення якості згідно з ІСО?
2. Номенклатура споживчих властивостей і показників.
3. Дайте визначення якості товарів та її показників.
4. Охарактеризуйте типи дефектів товарів з позицій системного підходу.

5. Що визначають основоположні та зберігаючі чинники?
6. Назвіть технологічні стадії виготовлення товарів та товарного оброблення.
7. Охарактеризуйте формування споживчих властивостей товарів технологічними методами.
8. Назвіть основні операції передреалізаційного оброблення товару.
9. Назвіть види тари й упаковки товарів.
10. Як визначають товарні втрати?
11. Назвіть напрями зменшення товарних втрат.
12. Який порядок вилучення державними органами за справами захисту прав споживачів і їхніх посадових осіб неякісних товарів, документів і інших предметів, що свідчать про порушення прав споживачів, у підприємств (їхніх об'єднань), установ, організацій?
13. Чи підлягають вилученню та поверненню партії товарів, якість яких не відповідає вимогам нормативних документів, але їхні недоліки можуть бути усунуті на місці?

Тема 4. Засоби товарної інформації

1. Назвіть види і форми товарної інформації.
2. Назвіть вимоги до товарної інформації.
3. Які існують засоби товарної інформації?
4. Назвіть основні товаросупроводжувальні документи.
5. Як пов'язані кодування і товарна інформація.
6. Як здійснюють маркування товарів?
7. Назвіть засоби маркування та їх особливості.
8. Що означають і які можуть бути міжнародні символи на етикетках, тарі й упаковці товарів?

Тема 5. Загальні відомості про продукцію промислово-технічного призначення та її споживчі властивості

1. Назвіть принципи класифікації товарів промислово-технічного призначення.
2. Охарактеризуйте асортимент товарів промислово-технічного призначення та особливості його формування.
3. Назвіть основні відомості про споживчі властивості продукції промислово-технічного призначення та чинники, що сприяють її визначенню.

4. Охарактеризуйте фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики.

5. Як визначають споживчі характеристики продукції промислово-технічного призначення?

6. Назвіть чинники, що визначають умови приймання та зберігання товарів.

7. Назвіть основні засоби зменшення товарних втрат.

Тема 6. Паливо і мастильні матеріали

1. Назвіть види палива та основні споживчі характеристики.

2. Назвіть загальні відомості, особливості класифікації, маркування, споживчі властивості твердого палива.

3. Назвіть загальні відомості, особливості класифікації, маркування, споживчі властивості рідкого палива.

4. Назвіть загальні відомості, особливості класифікації, маркування, споживчі властивості газоподібного палива.

5. Назвіть загальні особливості приймання та збереження палива.

6. Які умови створюють для запобігання товарних втрат під час зберігання та транспортування палива?

Тема 7. Метали і металопродукція

1. Охарактеризуйте загальні особливості класифікації металів і металопродукції.

2. Охарактеризуйте асортимент товарів промислово-технічного призначення та засобів споживання з чорних і кольорових металів.

3. Назвіть чинники, що визначають споживчі властивості чавун.

4. Назвіть асортимент та особливості маркування виробів з чавуну.

5. Назвіть чинники, що визначають споживчі властивості сталі.

6. Назвіть асортимент та особливості маркування виробів зі сталі.

7. Назвіть асортимент та особливості маркування виробів з кольорових металів.

8. Охарактеризуйте асортимент інструмента для господарчих потреб.

9. Як визначають основні споживчі властивості інструмента?

10. Яким чином здійснюється формування споживчих властивостей технологічними методами?

11. Назвіть основні контрольні-вимірювальні інструменти, що використовують при прийманні металопродукції.

12. Назвіть особливості приймання, транспортування та збереження товарів за якістю та кількістю.

Тема 8. Продукція неорганічної та органічної хімії

1. Охарактеризуйте асортимент товарів неорганічної та органічної хімії.

2. Назвіть чинники, що визначають споживчі властивості товарів неорганічної та органічної хімії.

3. Яким чином здійснюється формування споживчих властивостей технологічними методами товарів неорганічної та органічної хімії?

4. Назвіть основні споживчі властивості пластмас.

5. Назвіть чинники, що впливають на основні споживчі властивості гумотехнічних виробів.

6. Назвіть основні споживчі властивості та особливості маркування лако-фарбних матеріалів.

7. Охарактеризуйте асортимент товарів побутової хімії.

8. Назвіть основні особливості приймання, транспортування та збереження товарів за якістю та кількістю.

9. Назвіть основні вимоги до збереження товарів неорганічної та органічної хімії.

10. Як виникають товарні втрати та які методи їх запобігання?

Тема 9. Будівельні матеріали і продукція

1. Охарактеризуйте асортимент та основні споживчі характеристики будівельних матеріалів і продукції.

2. Назвіть основні особливості приймання, транспортування та збереження будівельних матеріалів і продукції за якістю та кількістю.

3. Назвіть асортимент та основні споживчі властивості природних та штучних кам'яних матеріалів і виробів.

4. Назвіть асортимент та основні споживчі властивості полімерних матеріалів.

5. Назвіть асортимент та основні споживчі властивості теплоізоляційних матеріалів.

6. Назвіть асортимент та основні споживчі властивості скла і плавлених виробів.

7. Назвіть асортимент та основні споживчі властивості керамічних товарів.

8. Назвіть асортимент та основні споживчі властивості деревини і виробів з неї.

Тема 10. Товарознавство машин і обладнання

1. Назвіть науково-технічні напрями формування споживчих властивостей машини й обладнання як наукоємних товарів.

2. Назвіть з системних позицій особливості будови та визначення чинників, що впливають на основні характеристики машини й обладнання.

3. Назвіть асортимент машини й обладнання для побутових потреб та споживчих комплексів.

4. Назвіть основні вимоги під час приймання машин й обладнання.

5. Як визначають градацію якості машини й обладнання?

6. Які товари для машини і обладнання є товарами супроводу?

7. Назвіть основні вимоги при збереженні.

8. Яка товарна інформація обов'язкова під час постачання та транспортування машини й обладнання.

Тема 11. Допоміжне обладнання, комплектуючі вироби та засоби і вироби промислової автоматики

1. Назвіть асортимент товарів, що належать до допоміжного обладнання, комплектуючих виробів та засобів і виробів промислової та побутової автоматики.

2. Назвіть науково-технічні напрями формування споживчих властивостей товарів, що належать до допоміжного обладнання, комплектуючих виробів та засобів і виробів промислової та побутової автоматики.

3. Охарактеризуйте асортимент підшипники, особливості класифікації та маркування.

4. Як визначають споживчі властивості товарів, що належать до допоміжного обладнання, комплектуючих виробів та засобів і виробів промислової та побутової автоматики?

5. Як запобігають фальсифікації товарів?

6. Назвіть основні правила консервації і збереження товарів.

7. Назвіть умови приймання, збереження та транспортування.

Тема 12. Основні відомості про товарну експертизу

1. Назвіть види експертизи та особливості проведення.
2. Назвіть найбільш важливі чинники, що визначають якість, місце походження та виробника товарів.
3. Назвіть типові похибки та дефекти під час ідентифікування товару.
4. Назвіть основні види фальсифікації.
5. Як здійснюється товарна експертиза?
6. Назвіть основні відмінності якісної і асортиментної фальсифікації.
7. Які відомості й умови під час складання акту товарної експертизи?

Тема 13. Металогосподарчі товари

1. Назвіть асортимент металогосподарчих товарів та основні споживчі характеристики.
2. Назвіть основні особливості маркування металогосподарчих товарів.
3. Назвіть особливості формування споживчих властивостей у процесі виробництва металогосподарчих товарів.
4. Назвіть основні методи декорування виробів з металу.
5. Які існують градації якості посуду?
6. Які методи органолептичного контролю використовують під час оцінювання якості виробів?
7. Як здійснюють приймання за якістю та кількістю?
8. Назвіть особливості збереження та транспортування металогосподарчих товарів.

Тема 14. Ювелірні товари

1. Охарактеризуйте асортимент ювелірних виробів.
2. Які особливості маркування та ідентифікації ювелірних металів і коштовних матеріалів?
3. Назвіть порядок приймання, особливості реалізації та обміну ювелірних товарів.
4. Назвіть види дефектів та особливості визначення якості ювелірних товарів.
5. Які існують види декорування ювелірних товарів?
6. Як виконують сканні візерунки?
7. У чому відмінність ажурної філіграні від фонової?

8. Якою твердістю повинні володіти дорогоцінні камені за шкалою Мооса?

9. У яких вагових одиницях визначають цінність дорогоцінних каменів, виробних і малоцінних каменів?

10. Як перевіряють дорогоцінні камені, щоб відрізнити їх від імітації натуральних?

11. Назвіть два види алмазної сировини.

12. Назвіть найпоширеніші форми огранювання алмазів.

Тема 15. Вироби з неметалевих матеріалів. Вироби з пластичних мас

1. Дайте характеристику асортименту товарів із неметалевих матеріалів.

2. Назвіть основні методи декорування виробів зі скла.

3. Назвіть основні методи декорування виробів з кераміки.

4. Назвіть порядок приймання, оцінювання якості та особливості реалізації та обміну товарів.

5. Які особливості формування споживчих властивостей найбільш суттєві?

6. Перерахуйте типові дефекти та причини їх виникнення.

7. Як визначають новизну асортименту товарів з неметалевих матеріалів?

8. Назвіть особливості товарної інформації товарів із неметалевих матеріалів.

Тема 16. Електропобутові товари

1. Назвіть особливості асортименту електропобутових товарів.

2. Як формуються основні споживчі властивості електропобутових товарів?

3. Назвіть особливості приймання та зберігання електропобутових товарів.

4. Назвіть особливості будови холодильників.

5. Назвіть особливості маркування електропобутових товарів.

6. Назвіть основні особливості будови електронних виробів: телевізора, комп'ютера, годинника та ін.

7. Яка товарна інформація міститься на тарі, упаковці та у товаро-проводжувальній документації електропобутових товарів?

8. Які чинники визначають збереження споживчих властивостей електропобутових товарів?

9. Які особливості реалізації та надання послуг електропобутових товарів?

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально консультативної роботи у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, контрольних робіт, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь); групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

консультації індивідуальні й групові;

в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу: індивідуальне здавання виконаних робіт.

9. Методики активізації процесу навчання

Під час викладання навчальної дисципліни "Товарознавство" передбачено застосування активних та інтерактивних методів навчання – проблемних та міні-лекцій, практичних та лабораторних занять в активній формі. Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але і високою ефективністю навчального процесу, який виявляється в: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; виробленню здатності ухвалювати самостійні рішення; виробленню здібності до колективних рішень; виробленню здібності до соціальної інтеграції; розвитку здібності до компромісів.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни наведений в табл. 9.1.

**Розподіл форм та методів активізації процесу навчання
за темами навчальної дисципліни**

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1–2	Удосконалення асортиментної політики – важливий чинник економічного та соціального розвитку суспільства Проблемна лекція "Соціально-економічні аспекти сучасної цивілізації"
Тема 3–4	Ідентифікація товару Міні-лекція "Товар як об'єкт громадянського і торгівельного права"
Тема 5	Загальні відомості про продукцію промислово-технічного призначення та її споживчі властивості Проблемна лекція "Розроблення ідеї нового товару на основі маркетингового дослідження ринку"
Тема 6	Альтернативні джерела енергії Міні-лекція "Якість та конкурентоздатність продукції машинобудування"
Тема 7	Метали як об'єкт формування асортиментної регіональної політики Проблемна лекція "Товари майбутнього і торгівля"
Тема 8	Продукція неорганічної та органічної хімії Міні-лекція "Тара та пакування товарів"
Тема 9	Будівельні матеріали і продукція Міні-лекція "Будівельні матеріали і продукція та екологія"
Тема 10–11	Машини і обладнання. Допоміжне обладнання, комплектуючі вироби та засоби і вироби промислової автоматики Міні-лекція "Споживчі властивості і досягнення науки і техніки"
Тема 12	Товарна експертиза товарів Міні-лекція "Проблемні питання фальсифікації товарів та її запобігання"
Тема 13	Основи виробництва будівельних матеріалів і технології будівельного виробництва Міні-лекція "Матеріали сучасного будівельного виробництва та інноваційні технології"

1	2
Тема 14	Металогосподарчі товари Міні-лекція "Техніко-технологічні заходи захисту товарів від руйнування під час збереження та транспортування"
Тема 15	Вироби з пластичних мас Проблемна лекція "Матеріали майбутнього і торгівля".
Тема 16	Електротовари Міні-лекція "Формування споживчих властивостей і проблемні питання маркування"

Проблемні лекції – спрямовані на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються тим, що коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздачею студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються.

Під час читання лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, проте лектор сам відповідає на них, не чекаючи відповідей студентів. Система питань в ході лекції активізує студентів, примушує їх сконцентруватися і активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Міні-лекції – передбачають виклад навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження.

Презентації – виступи перед аудиторією – використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових технологій виготовлення товарів.

Можливі форми і рекомендації для використання методик активізації процесу навчання наведені в табл. 9.2.

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
Тема 1–2	<i>Практичне заняття.</i> Тема "Використання Закону про захист прав споживачів"	Робота в малих групах, презентації
Тема 5	<i>Практичне заняття.</i> Тема "Рідке паливо"	Робота в малих групах, оцінювання якості за органолептичними показниками; презентація
Тема 9	<i>Практичне заняття.</i> Тема "Контрольно-вимірювальні інструменти"	Семінари-дискусії, презентації
Тема 13	<i>Практичне заняття.</i> Тема "Лако-фарбні матеріали"	Робота в малих групах, визначення якості
Тема 16	<i>Практичне заняття.</i> Тема "Ювелірні товари"	Робота в малих групах, експертиза товарів, презентації

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою

набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегроване* оцінювання результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіка навчального процесу.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

захист індивідуального та комплексного розрахункового завдання;

перевірка есе за заданою тематикою;

проведення поточного тестування;

проведення письмової контрольної роботи;

експрес-опитування;

проведення диктанту за лекційним матеріалом.

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму. **Колоквиум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового заліку. **Семестровий залік** – форма оцінки підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою під час розгляду виробничих ситуацій, розв'язання задач, проведення розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. Під час оцінювання індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Поточний тестовий контроль проводиться 2 рази за семестр. Тест включає запитання одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни.

Письмова контрольна робота проводиться 3 рази за семестр та включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та оброблення, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання есе є:

здатність проводити критичне та незалежне оцінювання певних проблемних питань;

вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;

якість і чіткість викладення міркувань;

логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;

самостійність виконання роботи;
грамотність подачі матеріалу;
використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;
оформлення роботи.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового заліку. Тести охоплюють програму дисципліни і передбачають визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей (див. табл. 2.1).

Завданням заліку є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу залік оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Студент **не може бути допущений** до складання заліку, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі не досягла 35 балів. Після екзаменаційної сесії декан факультету видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У встановлений термін студент добирає залікові бали.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час колоквиуму, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: *"60 і більше балів – зараховано"*, *"59 і менше балів – не зараховано"* та заноситься у залікову *"Відомість обліку успішності"* навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії

у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно до чинного законодавства: "зараховано" – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо "не зараховано", тоді декан факультету пропонує студенту повторне вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

Зразок тестів до колоквиуму (32 бали)

Тестові завдання (20 тестових завдань стереотипного рівня) – 20 балів

1. Якщо інші терміни не встановлені Особливими умовами постачання або договором, то Акт про вагу тари повинен бути складений не пізніше:

- а) 10 днів після її звільнення;
- б) 3 днів;
- в) негайно після прибуття товару.

2. Коли приховані недоліки продукції можуть бути виявлені лише в процесі її оброблення, вироблюваної послідовно двома або декількома підприємствами, акт про приховані недоліки повинен бути складений з дня отримання продукції підприємством, що виявило недоліки:

- а) не пізніше за 4 місяці;
- б) за наявності розбіжностей протягом 10 днів;
- в) трьох днів;
- г) після прибуття відправника.

3. Сертифікат відповідності видає:

- а) Держстандарт України;
- б) Міністерство освіти і науки України;
- в) орган зі сертифікації;
- г) випробувальна лабораторія.

4. Твердість металів можуть оцінювати в:

- а) Дб;
- б) Мпа;
- в) Дж;

- г) Н;
- д) кВт.

5. *Бронза і латунь – це:*

- а) сплави на основі міді;
- б) неметали;
- в) сплави на основі силуміну;
- г) сплави на основі олова.

6. *Органолептичний метод припускає визначення показників якості з допомогою:*

- а) дослідної експлуатації;
- б) органів чуття;
- в) опитування експертів;
- г) лабораторних досліджень

7. *Твердість за Шором позначають як:*

- а) HB;
- б) HSD;
- в) HR;
- г) HV.

8. *Які зміни відомостей про товар не вимагають перекодування штрихового коду:*

- а) сорту;
- б) найменування товару;
- в) розміри;
- г) ціни?

9. *Твердість виробів зі скла визначають одним з таких методів:*

- а) за Брінеллем;
- б) за Моосом;
- в) за Віккерсом;
- г) за Шором.

10. *Визначте вміст олова в сплаві БрОЦ4 – 3:*

- а) 1 %;
- б) 4 %;
- в) 3 %.

11. *Як відрізнити фарфор від всіх видів кераміки за кольором і відтінком черепка:*

- а) червоний, різної інтенсивності забарвлення;
- б) світлофарбований;

- в) білий з голубуватим відтінком;
- г) білий з жовтуватим відтінком.

12. У разі одноступінчатого контролю бракувальне число R визначають, порівнюючи з приймальним числом A за залежністю:

- а) $R = A-1$;
- б) $R = A+1$;
- в) $R = A$;
- г) $R = A+10$.

13. Мельхіор відрізняється від нейзильберу:

- а) більшим вмістом цинку;
- б) більшим вмістом нікелю;
- в) відсутністю цинку;
- г) наявністю у складі, крім цинку і нікелю, олова.

14. Яка латунь за кольором схожа із золотом:

- а) томпак;
- б) зі вмістом цинку 32 %;
- в) зі вмістом нікелю 18 %.

15. Споживна вартість не виражає:

- а) наявність попиту;
- б) корисність товару;
- в) дефіцитність;
- г) передаваність по спадку.

16. У країнах ЄС використовується транснаціональний знак відповідності:

- а) "DIN";
- б) "CE";
- в) "NF";
- г) "JAS".

17. Продовження терміну реєстрації товарного знаку за заявою власника проводиться:

- а) на десять років;
- б) на п'ять років;
- в) щорічно;
- г) не проводиться.

18. Реєстрація товарного знаку діє на протязі:

- а) п'ятнадцяти років;
- б) десяти років;

- в) двадцяти років;
- г) п'ятдесяти років.

19. Чи не вимагають перекодування штрихового коду зміни відомостей про розмір:

- а) так;
- б) залежно від побажання споживача;
- в) завжди вимагають?

20. Для виготовлення електронастановних виробів (патрони, розетки, вилки тощо) застосовують такі пластмаси:

- а) поліаміди;
- б) фенопласти;
- в) полістирол;
- г) поліетилен.

Задача 1 (стеоретична) – 4 бали. Будівельний блок важить 6,25 т. Скільки важить блок з того ж матеріалу, всі розміри якого в 5 разів менші?

Задача 2 (стеоретична) – 4 бали. Під час випробування цегли на стиск на пресі із площею циліндра 572,5 см² показники манометра у процесі руйнування цегли були 3,8 Мпа. Визначити межу міцності цегли (та марку) під час стиску площею 145 см².

Задача 3 (евристична) – 4 бали. Товар через недбале збереження підмокнув і став важити більше на 10 %. Потім його сушили доти, поки вага підмоченого товару не зменшилась на 10 %. Чи повернулася вага товару до первісної?

Результати оцінювання коректують відповідно з даними, наведеними в табл. 10.1.

Таблиця 10.1

Порівняння оцінок за національною шкалою і шкалою ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Диференційований залік	Недиференційований залік
1	2	3	4
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		

1	2	3	4
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 11.1.

Таблиця 11.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Форми навчання	Рівень сформованості компетентностей		
				Форми контролю	Макс. бал	
1	2	3	4	5	6	
Змістовий модуль. Товарознавство товарів промислово-технічного призначення та засобів споживання						
Знання, вміння та навички щодо визначення і оцінювання основних показників споживчих властивостей	1	Ауд.	2	Лекція Тема 1. Предмет, мета і завдання товарознавства. Тема 2. Теоретичні основи товарознавства. Сертифікація і стандартизація та їх значення у торгівлі	Робота на лекції	1
			4	Практичне заняття Основні положення Закону "Про захист прав споживачів"	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		СРС	4	Підготовка до занять Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання ситуативних завдань щодо захисту прав споживачів	Перевірка домашніх завдань	
	2,3	Ауд.	2	Лекція Тема 3. Основні методи оцінювання і забезпечення якості та кількості товарів. Тема 4. Засоби товарної інформації	Робота на лекції	1
			4	Практичне заняття Стандартизація і сертифікація у торгівлі	Активна участь у виконанні практичних завдань.	2
		СРС	4	Підготовка до занять Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Міжнародні організації і комітети захисту прав споживачів	Перевірка домашніх завдань	2

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4	5	6		
Здатність визначати споживчі властивості товарів за асортиментом	4,5	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Загальні відомості про продукцію промислово-технічного призначення та її споживчі властивості. Тема 6. Паливо і мастильні матеріали	Робота на лекції.	1
			4	Практичне заняття	Нормативні документи	Активна участь у виконанні практичних завдань. Контрольна робота	2
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою "Регіональні сертифікати, їх особливості"	Перевірка есе	3
	6,7	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Паливо і мастильні матеріали. Тема 7. Metали і металопродукція	Робота на лекції	1
			4	Практичне заняття	Показники, що визначають споживчі властивості товарі	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання практичних і ситуаційних завдань на визначення показників якості та кількості	Перевірка домашніх завдань	
	8,9	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Metали і металопродукція. Тема 8. Продукція неорганічної та органічної хімії	Робота на лекції	1
			4	Практичне заняття	Паливо та його споживчі властивості	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Підготовка до колоквиуму	Перевірка домашніх завдань	
	10,11	Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Продукція неорганічної та органічної хімії. Тема 9. Будівельні матеріали і продукція	Робота на лекції. Контрольна робота	1
			4	Практичне заняття	Паливо та його споживчі властивості	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання есе	Перевірка домашніх завдань	3
	12-14	Ауд.	2	Лекція	Тема 10. Товарознавство машин і обладнання. Тема 11. Допоміжне обладнання, комплектуючі вироби та засоби і вироби промислової автоматики	Робота на лекції. Контрольна робота	1
			4	Практичне заняття	Металопродукція та її асортимент	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання практичних завдань на визначення ціни на продукцію	Перевірка домашніх завдань	
	15,16	Ауд.	2	Лекція	Тема 12. Основні відомості про товарну експертизу. Тема 13. Металогосподарчі товари. Тема 14. Ювелірні товари	Робота на лекції	1
			4	Практичне заняття	Металопродукція та її асортимент	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання практичних завдань на визначення ціни на продукцію	Перевірка домашніх завдань	
	16,17	Ауд.	2	Лекція	Тема 15. Вироби з неметалевих матеріалів. Вироби з пластичних мас. Тема 16. Електропобутові товари	Робота на лекції	1
			3	Практичне заняття	Приймання товару та основні відомості щодо контрольно-вимірних засобів	Активна участь у виконанні практичних завдань	2

Закінчення табл. 11.1

1	2	3		4		5	6
		CPC	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання практичних завдань щодо визначення споживчих властивостей палива та металопродукції	Перевірка домашніх завдань	
Усього годин			108				
				CPC			3
				поточний контроль:			60,00
				підсумковий контроль: залік			40,00
	Сесія	Ауд.	2	Передекзам. консультац.	Вирішення практичних завдань за різними темами, що входять до підсумкового контролю	Підсумковий контроль	40
			3	Екзамен	Виконання завдань екзаменаційного білета		
		CPC	11	Підготовка до екзамену	Повторення матеріалів змістових модулів		
Усього годин			180	Загальна максимальна кількість балів з дисципліни			100
				з них			
				поточний контроль:			60,00
				підсумковий контроль:			40,00

Розподіл максимального бала за тиждень наведено в табл. 11.2.

Таблиця 11.2

Максимальний бал на тиждень

Теми змістового модулю			Лекційні заняття	Практичні заняття	Захист індивідуального завдання	Перевірка есе	Поточна контрольна робота	Колоквіум	Усього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовий модуль	Тема 1	1 тиждень	1						1
	Тема 2	2 тиждень	1	2					3
	Тема 3	3 тиждень	1		3				4
		4 тиждень	1	2			2,2		7
	Тема 4	5 тиждень	1						1
	Тема 5	6 тиждень	1	2					9

Закінчення табл. 11.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Тема 6	7 тиждень	1					12	13
	Тема 7	8 тиждень	1	2	3	3	4		13
	Тема 8	9 тиждень	1						1
	Тема 9	10 тиждень	1	2					3
	Тема 10	11 тиждень	1						1
	Тема 11	12 тиждень	1	2					3
	Тема 12	13 тиждень	1				6		7
	Тема 13	14 тиждень	1	2	4				7
	Тема 14	15 тиждень	1						1
	Тема 15	16 тиждень	1	2		3			6
	Тема 16	17 тиждень						20	20
Усього			16	16	10	6	20	32	100

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 11.3).

Таблиця 11.3

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Болотников А. А. Товароведение : курс лекций / А. А. Болотников. – К. : МАУП, 2001, ч. 1. – 216 с. ; ч. 2 – 228 с.
2. Войчак А. В. Товароведение сырья и материалов / А. В. Войчак. – К. : Высшая школа, 1989. – 279 с.
3. Товароведение : учеб. пособ. / под ред. П. Д. Дудко, А. Г. Крюка. – Х. : ИД "ИНЖЭК", 2005. – 456 с.
4. Товарознавство : конспект лекцій / М. Ф. Савченко, А. Г. Крюк, М. М. Савченко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. – 228 с.

12.2. Додаткова

5. Байдакова Л. И. Товароведение непродовольственных товаров / Л. И. Байдакова. – К. : Вища школа, 1987. – 360 с.
6. Державний класифікатор продукції та послуг. – К. : Держстандарт України, 1998. – 270 с.
7. Інструкція про порядок приймання продукції промислово-технічного призначення і товарів народного споживання за кількістю // Арбітражні вісті. – 1999. – №15–16(18). – С. 3–14.
8. Інструкція про порядок проведення товарознавчої експертизи товарів (продукції) експертами торгово-промислових палат України. – К., 2000. – 16 с.
9. Основні правила торгівлі продовольчими та непродовольчими товарами. Збірник нормативних документів з питань торгівлі. – К. : Атіка, 2003. – 512 с
10. Поставка и приемка товаров. – М. : ИНФРА-М, 1997. – 160 с.
11. Коммерческое товароведение / В. И. Теплов, М. В. Сероштан, В. Е. Боряев и др. – М. : ИД "Дашков и К°", 2000. – 620 с.
12. Система сертификации УКРСЕПРО. Керівні нормативні документи КНД 50-003-93; 004-93; 006-93. – К. : Держстандарт, 1993. – 168 с.
13. Справочник товароведов непродовольственных товаров: В 3-х кн. / В. Л. Горчак, К. А. Амаев и др. – 2-е изд. – М. : Экономика, 1983. – 564 с.
14. Фомичев В. И. Международная торговля / В. И. Фомичев. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 446 с.

15. Шаповал М. І. Основи стандартизації, управління якістю і сертифікація / М. І. Шаповал. – К. : Видавництво Європ. ун-ту фінансів інформ. систем, менеджм. і бізнесу, 2000. – 174 с.

12.3. Інформаційні ресурси

16. Бытовые электрические машины и приборы для изготовления одежды [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.znaytovar.ru/s/Bytovye-elektricheskie-mashiny-i.html>.

17. Вредна ли бытовая химия? [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://7kilometr.com/rus/article/vredna-li-bitovaya-himiya>.

18. Ідентифікація, фальсифікація та експертиза товарів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.library.lg.ua/ukr/arhiv_material.php?dir=izdaniya_more_obzor&filename=2010_04_06_12_36_27.

19. Люминесцентная лампа дневного света [Электронный ресурс – Режим доступа : <http://7kilometr.com/rus/article/lyuminescentnaya-lampa-dnevnogo-sveta-lyuminescentnie-lampi-lyuminescentnie-svetilniki>.

20. Основні відомості про підшипники кочення. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.galp.com.ua/index.php?id=52>.

21. Роль сертификации. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.znaytovar.ru/s/Rol-sertifikacii.html>.

12.4. Методичне забезпечення

22. Методические рекомендации к выполнению практических работ по курсу учебной дисциплины "Товароведение" для иностранных студентов направления подготовки "Маркетинг" всех форм обучения / сост. Н. Ф. Савченко. – Х. : Изд. ХНЭУ, 2011. – 96 с.

23. Методические рекомендации к практическим занятиям по курсу "Товароведение" для студентов специальностей 7.050108 и 7.050206 дневной формы обучения / сост. Н. Ф. Савченко. – Х. : РИО ХГЭУ, 1997. – 32 с.

24. Савченко М. Ф. Методичні рекомендації до практичних занять за курсом "Товарознавство" для студентів спеціальностей 7.050108 усіх форм навчання. / М. Ф. Савченко, С. О. Дитиненко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2006. – 38 с.

25. Савченко Н. Ф. Товароведение : конспект лекций для студентов спец. 7.050108 всех форм обучения / Н. Ф. Савченко. – Х. : Изд. ХГЭУ, 2004. – 168 с.

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Товарознавство" за Національною рамкою кваліфікацій України

46

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Предмет, мета і завдання товарознавства. Тема 2. Сертифікація і стандартизація та їх значення					
Визначати складові споживчої вартості і забезпечення безпеки товарів	Сутність поняття споживчої властивості. Основні вимоги до безпеки товарів	Знання характеристик особливостей товарознавчої класифікації товарів, асортименту і класифікації асортименту товарів	Ідентифікувати ключові проблеми управління асортиментом	Ефективно формувати комунікаційну стратегію взаємовідносин зі споживачами	Відповідальність за точну ідентифікацію ключових проблем забезпечення споживчих властивостей товарів
Тема 3. Основні методи оцінювання і забезпечення якості та кількості товарів. Тема 4. Засоби товарної інформації					
Визначати номенклатуру споживчих властивостей і показників та їх зміни в процесах товарного оброблення та реалізації товарів.	Складати номенклатуру споживчих властивостей	Знання технології запобігання товарних втрат. Вимоги до товарної інформації. Технічні документи	Зменшити товарні втрати в процесах збереження товару та товароформу	Презентувати результати визначення найбільш ефективного методу забезпечення якості і кількості товарів	Відповідальність за точність і коректність прийнятого рішення забезпечення якості і кількості товарів

1	2	3	4	5	6
Тема 5. Загальні відомості про продукцію промислово-технічного призначення та її споживчі властивості.					
Тема 6. Паливо і мастильні матеріали					
Визначати та оцінювати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики продукції промислово-технічного призначення	Загальні відомості, класифікація, маркування, споживчі властивості	Знання основних умов зберігання і вибору технологічного оснащення	Здійснювати кількісне та якісне оцінювання споживчих властивостей товарів	Забезпечувати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики продукції промислово-технічного призначення	Самостійно оцінювати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики продукції промислово-технічного призначення
Тема 6. Паливо і мастильні матеріали. Тема 7. Метали і металопродукція					
Визначати та оцінювати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики палива і металопродукції	Загальні відомості, класифікація, маркування, споживчі властивості	Знання основних умов зберігання і вибору технологічного оснащення	Здійснювати кількісне та якісне оцінювання споживчих властивостей палива і металопродукції.	Забезпечувати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики палива і металопродукції	Самостійно оцінювати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики палива і металопродукції
Тема 7. Метали і металопродукція. Тема 8. Продукція неорганічної та органічної хімії					
Визначати та оцінювати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики металопродукції і товарів неорганічної та органічної хімії	Загальні відомості, класифікація, маркування, споживчі властивості.	Знання основних умов зберігання і вибору технологічного оснащення	Здійснювати кількісне та якісне оцінювання споживчих властивостей металопродукції і товарів неорганічної та органічної хімії	Забезпечувати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики металопродукції і товарів неорганічної та органічної хімії	Самостійно оцінювати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики металопродукції і товарів неорганічної та органічної хімії

1	2	3	4	5	6
Тема 8. Продукція неорганічної та органічної хімії. Тема 9. Будівельні матеріали і продукція					
Визначати та оцінювати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики товарів неорганічної та органічної хімії і будівельних матеріалів та продукції	Загальні відомості, класифікація, маркування, споживчі властивості.	Знання основних умов зберігання і вибору технологічного оснащення	Здійснювати кількісне та якісне оцінювання споживчих властивостей товарів неорганічної та органічної хімії і будівельних матеріалів та продукції	Забезпечувати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики товарів неорганічної та органічної хімії і будівельних матеріалів та продукції	Самостійно оцінювати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики товарів неорганічної та органічної хімії і будівельних матеріалів та продукції
Тема 10. Товарознавство машин і обладнання. Тема 11. Допоміжне обладнання, комплектуючі вироби та засоби і вироби промислової автоматики					
Визначати та оцінювати споживчі характеристики товарів	Загальні відомості, класифікація, маркування, споживчі властивості машин, обладнання.	Знання приймання, умови зберігання і вибору товарів	Здійснювати кількісне та якісне оцінювання споживчих властивостей машин, обладнання, комплектуючих виробів	Забезпечувати умови кісного приймання та супроводження машин, обладнання, комплектуючих виробів	Самостійно оцінювати споживчі характеристики товарів – машин, обладнання, комплектуючих виробів
Тема 12. Основні відомості про товарну експертизу					
Визначати найбільш важливі чинники, що визначають якість, місце походження та виробника товарів	Визначення видів фальсифікації. Відмінності фальсифікації	Знання методології проведення товарної експертизи	Вміти ідентифікувати товари за місцем походження, трактувати результати експертизи	Проводити експертизу товарів і складати комерційні акти	Відповідальність за точність і коректність результатів експертизи

Закінчення додатка А
Закінчення табл. А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 13. Металогосподарчі товари. Тема 14. Ювелірні товари					
Визначати та оцінювати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики металопродукції і ювелірних товарів	Загальні відомості, класифікація, маркування, споживчі властивості	Знання основних умов зберігання і вибору технологічного оснащення	Здійснювати кількісне та якісне оцінювання споживчих властивостей металопродукції і ювелірних товарів	Забезпечувати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики металопродукції і ювелірних товарів	Самостійно оцінювати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики металопродукції і ювелірних товарів
Тема 15. Вироби з неметалевих матеріалів. Вироби з пластичних мас					
Визначати та оцінювати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики неметалевих матеріалів	Загальні відомості, класифікація, маркування, споживчі властивості неметалевих матеріалів	Знання основних умов зберігання і вибору технологічного оснащення для приймання товарів	Здійснювати кількісне та якісне оцінювання споживчих властивостей товарів	Забезпечувати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики товарів	Самостійно оцінювати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики металопродукції і товарів неорганічної та органічної хімії
Тема 16. Електропобутові товари					
Визначати та оцінювати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики електропобутових товарів	Загальні відомості, класифікація, маркування, споживчі властивості.	Знання основних умов зберігання і вибору технологічного оснащення для приймання та реалізації товарів	Здійснювати кількісне та якісне оцінювання споживчих властивостей електропобутових товарів	Забезпечувати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики електропобутових товарів	Самостійно оцінювати фізичні, хімічні, механічні та споживчі характеристики електропобутових товарів

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	7
4. Структура навчальної дисципліни.....	12
5. Теми та плани семінарських занять.....	14
6. Теми практичних занять	15
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	17
7. Самостійна робота.....	18
8. Індивідуально-консультативна робота	29
9. Методики активізації процесу навчання	29
10. Методи контролю	32
11. Розподіл балів, які отримують студенти	40
12. Рекомендована література.....	44
12.1. Основна	44
12.2. Додаткова	44
12.3. Інформаційні ресурси.....	45
12.4. Методичне забезпечення	45
Додатки.....	46

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ТОВАРОЗНАВСТВО"
для студентів напряму підготовки
6.030507 "Маркетинг"
усіх форм навчання**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Савченко** Микола Федорович

Відповідальний за видання *Ф. В. Новіков*

Редактор *В. О. Бутенко*

Коректор *Т. А. Маркова*

План 2016 р. Поз. № 268 ЕВ. Обсяг 51 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

---

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*